

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR)

Zaak- & documentnr. : Z/20/073430 201637571

Opsteller : Inge klein Gunnewiek

Portefeuillehouder : P.J.H. Pennenkamp

en Geertje Oosterink

Afdeling : R&B

Telefoonnummer: 3134

Samenvatting

De kwaliteit van de openbare ruimte is van belang voor het welzijn van onze inwoners, de leefbaarheid in het dorp en de uitstraling van gemeente Westervoort, ook voor ondernemers. Bij de keuzes voor (her)inrichting en beheer, heeft de gemeente Westervoort te maken met grote maatschappelijke uitdagingen. Denk aan de veranderingen in het klimaat, de wens tot meer biodiversiteit en versterking van de natuur en ook sociale thema's zoals gezondheid en mobiliteit. Ook de energietransitie vraagt om een ander gebruik van de openbare ruimte. Dit in combinatie met de grootschalige vervangingsopgaven waar de gemeente voor staat.

Om efficiënt en effectief aan deze opgaven te kunnen werken is één integraal beleidsplan nodig. Dit Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte "visie IBOR Westervoort" is een strategisch plan voor de komende 10 jaar. De doelstellingen zijn integraal werken, samenwerken en basis op orde. In deze visie zijn 5 randvoorwaarden en 10 ambities voor de openbare ruimte geformuleerd. Daarbij is de omvang van de openbare ruimte en de financiële ruimte beperkt en kunnen ambities strijdig zijn. Er zullen dus altijd keuzes gemaakt moeten worden. Het IBOR zorgt voor het beheersbaar houden van de aanleg- en onderhoudskosten, duurzaam financieel beleid (basis op orde) en een grotere betrokkenheid van de samenleving door samen te werken.

Beslispunten

De raad besluit:

1. Het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) vast te stellen;

Aanleiding

De gemeente Westervoort staat voor een aantal grote maatschappelijke opgaven zoals ook in de omgevingsvisie Westervoort omschreven. Denk aan de veranderingen in het klimaat. Meer hevige regenval, langere periodes van droogte. Meer biodiversiteit en ruimte voor natuur. Denk ook aan meer sociale thema's, zoals een openbare ruimte die bijdraagt aan een inclusieve samenleving en uitnodigt tot een gezonde en sociale levensstijl. Ook heeft de openbare ruimte invloed op het gedrag van de mensen die de ruimte gebruiken. Ook de mobiliteitstransitie (meer openbaar vervoer of deelauto of fietsen/wandelen) vraagt om een andere inrichting. Daarnaast heeft het beheer zich de afgelopen jaren ontwikkeld van een technische, financiële aangelegenheid richting een werkveld met meer aandacht voor tevreden en betrokken gebruikers. Er is een nieuw beleidskader nodig.

Planning

Na het vaststellen van dit IBOR, wordt een integraal beheersplan uitgewerkt. Dit plan bevat o.a. een afwegingskader, concretisering van de beheerniveaus en uitwerking van de participatiekaders. Ook wordt een handboek openbare ruimte opgesteld en een meerjarenprojectprogrammering. In 2024 wordt een start gemaakt met dit proces, vaststelling volgt medio 2025.

Beoogd effect

Vaststelling van de visie “Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte Westervoort”.

Het IBOR vervangt diverse sectorale beleidsstukken door 1 integraal beleidsstuk. Dit zorgt voor een integrale benadering van de opgaven in de openbare ruimte. Daarbij is de inzet van inwoners en derden onmisbaar. Door inwoners te laten meedenken over de invulling en het onderhoud van hun eigen leefomgeving, wordt de betrokkenheid vergroot. Om in te kunnen inspelen op de maatschappelijke opgaven moet de basis op orde zijn, zowel buiten op straat als binnen in de gemeentelijke organisatie. Er is een financiële uitdaging en beperkte capaciteit en daarnaast is de openbare ruimte niet onbeperkt. Het beheer moet professioneel georganiseerd zijn.

Argumenten

- 1.1 *Grote opgaven vragen om een integrale benadering.* Om alle opgaven een plek te bieden moeten deze in onderlinge samenhang worden bekeken. Grote opgaven, als grootschalige vervangingsinvesteringen, het maken van een toekomstbestendige leefomgeving en een openbare ruimte die bijdraagt aan een inclusieve samenleving en uitnodigt tot een gezonde en sociale levensstijl, vragen om aanpassingen in de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Alleen met een integrale benadering is het mogelijk om hier effectief en efficiënt aan te werken.
- 1.2 *De ambities uit de omgevingsvisie Westervoort moeten vertaald worden naar beheerniveau.* Deze ambities hebben consequenties voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. De omgevingsvisie is een strategische visie voor de lange termijn (2040) voor de gehele fysieke leefomgeving. Het beheer van de openbare ruimte maakt daar een groot onderdeel van uit. In dit IBOR heeft gemeente Westervoort vijf randvoorwaarden en tien ambities geformuleerd die voortkomen uit de omgevingsvisie.
- 1.3 *Het IBOR biedt meer ruimte voor inbreng vanuit de samenleving.* Er is meer ruimte voor aanpassingen doordat maatschappelijke opgaven vragen om een nieuwe inrichting van de openbare ruimte. Dit is een natuurlijk moment voor participatie omdat inwoners zich betrokken voelen bij hun eigen leefomgeving. Om inwoners te betrekken bij beheer, ontwikkelingen en projecten, zetten we in op communiceren, stimuleren en enthousiasmeren.
- 1.4 *Gemeente Westervoort voldoet hiermee aan de vraag van provincie Gelderland om beheerplannen op te stellen.* Provincie Gelderland toetst of de opgenomen lasten voor het onderhoud van de kapitaalgoederen in de begroting reëel zijn en ook de wijze waarop deze zijn gedekt. Na vaststelling van IBOR wordt gestart met het opstellen van het integrale beheerplan en de meerjarenprojectprogrammering waarin dit verder wordt uitgewerkt.

1.5 Het IBOR zorgt voor duurzaam financieel beleid.

Het IBOR vormt de basis voor het integrale beheerplan, de meerjarenprojectprogrammering en wijkuitvoeringsplannen waarin inzichtelijk wordt gemaakt wat er nodig is om de kapitaalgoederen te onderhouden en te vervangen. Hiermee kunnen we op gebied van beheer zorgen voor een structureel sluitende exploitatiebegroting en investeringsruimte tegen aanvaardbare lasten.

1.6 Het IBOR zorgt voor het beheersbaar houden van de benodigde investeringen.

Een integrale benadering van de grote opgaven zorgt voor een kostenbesparing in zowel de voorbereiding als uitvoering. Door verschillende opgaven en projecten te combineren kan werk met werk gemaakt worden. Er wordt multidisciplinair gedacht; waar en hoe kunnen zaken elkaar versterken en hoe kan een oplossing meerdere doelen bereiken. Denk daarbij ook aan samenwerking met andere partners in de openbare ruimte, zoals het Waterschap Rijn en IJssel, provincie Gelderland, inwoners en bedrijven.

2. De gemeenteraad is het bevoegd om het IBOR vast te stellen.

Het IBOR gaat over het beleid voor de openbare ruimte.

Kanttekeningen

1.1 Het IBOR vereist een nieuwe manier van werken welke nog ontwikkeld moet worden.

Integraal naar opgaven kijken vraagt een andere samenwerking zowel in als extern. Er zijn nieuwe werkprocessen en beheerinstrumenten nodig. Ook vragen de nieuwe opgaven andere expertise. Daarnaast is er meer ruimte voor inspraak van bewoners.

1.2 De vertaling van het IBOR naar een integraal beheerplan kost tijd.

Het opstellen van een integraal beheerplan vraagt om de input van verschillende disciplines en externe partijen. Hoewel er in IBOR omschreven staat waar het beheerplan aan moet voldoen heeft dit nog uitwerking nodig. Het proces om tot het integrale beheerplan te komen is even belangrijk als het schrijven ervan. In 2024 wordt er een start gemaakt met dit proces. In de tussenliggende periode kan de visie IBOR Westervoort als handvat dienen voor lopende projecten.

1.3 Integraal en opgave gestuurd werken vergt een langere doorlooptijd.

De nieuwe werkwijze is erop ingericht om zo vroeg mogelijk alle relevante partijen bij het ontwerp en beheer te betrekken. De opgave, de ambities en kansen moeten in beeld worden gebracht en worden afgewogen. Ook de samenleving krijgt ruimte om mee te denken en te doen. Voorbereidings- en uitvoeringstrajecten duren daarom langer.

1.4 De meerjarenplanning voor de uitvoering van projecten is nooit optimaal.

Niet alle kapitaalgoederen hebben dezelfde levensduur, waardoor het bij grootschalige reconstructies kan voor komen dat een kapitaalgoed niet volledig is afgeschreven.

1.5 De gepresenteerde financiële gegevens zijn een momentopname

De benodigde budgetten voor het onderhoud zijn in 2020 bij het in beeld brengen van de basis doorgerekend en vervolgens geïndexeerd naar het prijspeil van eind 2022. Inmiddels zijn de prijzen weer gestegen. Ten opzichte van 2022 liggen de prijzen in 2024 circa 15%-20% hoger. In het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte worden deze cijfers geactualiseerd.

Financiële paragraaf

Onderhoudskosten

Voor het beheer van de openbare ruimte is eind december 2022 gekozen voor kwaliteitsniveau 'Sober'. De basis van dit kwaliteitsniveau is kwaliteitsniveau 'C' van het CROW met enkele onderdelen op kwaliteitsniveau 'B'. De hiervoor benodigde budgetten zijn vanaf 2023 doorgevoerd in de begroting.

Vervangingsinvesteringen

Het overzicht van de kapitaallasten ten gevolge van de vervangingsinvesteringen, zoals in het IBOR weergegeven, is een theoretische benadering op basis van ouderdom. Vanuit het integrale beheerplan en de wijkuitvoeringsplannen wordt er bij het opstellen van de meerjarenbegroting bekeken welke vervangingsinvesteringen er daadwerkelijk nodig zijn. Daar waar we nu al de vervangingsinvesteringen in beeld hebben, zijn deze voor de komende 4 jaar al opgenomen in de meerjarenbegroting 2024-2027. Deze investeringen zijn gekapitaliseerd conform de regelgeving. Het integrale beheerplan en de wijkuitvoeringsplannen zorgen voor een aanscherping van het theoretische kader.

De vervangingsinvesteringen moeten conform de voorschriften van de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) worden geactiveerd en worden afgeschreven conform in de Nota afschrijvingsbeleid gestelde afschrijvingstermijn. De investering wordt hiermee over meerdere jaren uitgespreid. De kapitaallasten worden op dat moment verwerkt in de meerjarenbegroting van 2025 en verder.

Ambities

De uitvoeringsprogramma's klimaatadaptatie (investeringsprogramma), grondstoffen- en energietransitie en biodiversiteit (in de maak) sluiten aan op de ambities van het IBOR. Planning en werkzaamheden worden afgestemd om zo effectief en efficiënt mogelijk te werken en elkaar te versterken. Wijzingen in bijvoorbeeld het areaal door de opgaven kunnen zorgen voor wijzingen in het beheerbudget. Dit geldt eveneens voor veranderende wet- en regelgeving of afspraken op regioniveau. Een integrale afweging in beheerareaal en vorm, kwaliteitsniveau en onderhoudskosten is relevant om de onderhoudskosten beheersbaar te houden voor nu en de toekomst.

Integraal beheerplan

De kosten voor het opstellen van het integrale beheerplan zijn in de Voorjaarsnota van 2022 aangevraagd en toegekend.

Relatie met het herstelplan

Voor het beheer van de openbare ruimte is eind december 2022 gekozen voor kwaliteitsniveau 'Sober'. De basis van dit kwaliteitsniveau is kwaliteitsniveau 'C' van het CROW met enkele onderdelen op kwaliteitsniveau 'B'. De hiervoor benodigde budgetten zijn vanaf 2023 doorgevoerd in de begroting.

Participatie en communicatie

Een betrokken samenleving is één van de ambities binnen het IBOR. Er zijn een startgesprek en een werksessie georganiseerd met de raad. Ook is er gesproken met de werkgroep Inclusie Westervoort. Zij hebben feedback gegeven op de ambitie "openbare ruimte (toegankelijk) voor iedereen". In deze ambitie is als streefbeeld benoemd dat Gemeente Westervoort er naar streeft zoveel mogelijk input van gebruikers en omwonenden op te halen wanneer een (her)inrichting start. In het integrale beheerplan wordt nader ingegaan op participatie. In hoofdlijnen is in de visie aangegeven aan welke trede wordt gedacht bij welk type beheer of project.

Duurzaamheid

Duurzaamheid (waaronder bijvoorbeeld klimaatadaptatie, energietransitie, biodiversiteit, circulaire economie, een gezondheid) zijn thema's in de openbare ruimte die in dit IBOR gestalte krijgen.

Intergemeentelijke samenwerking

Tijdens de start van het IBOR project is samengewerkt met gemeente Duiven en Zevenaar. Na verloop van tijd bleek de uitvoeringsorganisatie van Zevenaar erg te verschillen met die van Duiven en Westervoort. We hebben elkaar wel op de hoogte gehouden, maar van samenwerking met Zevenaar was vanaf dat moment geen sprake meer. Met Duiven is wel samen opgetrokken. Het beleidsplan is daar december 2022 vastgesteld. In Westervoort is vooruitlopend op het IBOR eerst het kwaliteitsniveau vastgesteld en de financiële vertaling hiervan doorgevoerd. Het vervolg op dit beleidsplan, het beheerplan, wordt weer samen opgepakt met de gemeente Duiven.

Bijlagen

201637570	IBOR Westervoort
201637572	Raadsbesluit IBOR Westervoort

Westervoort, 22 april 2024

Burgemeester en wethouders van gemeente Westervoort,

M. Sluiter MA
secretaris

drs. A.J. van Hout
burgemeester